

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU ATSIŠAKANT SUTEIKTI LAIKINOJO APGYVENDINIMO PASLAUGAS TYRIMO

2016-03-25 Nr. (15)SI-64)SP-27

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Lobačevskytė atliko tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo.

Atliekant tyrimą, 2015 m. gruodžio 29 d. kreiptasi į asmeninę asistentę O. K., prašant pateikti paaiškinimą dėl tiriamų veiksmų.

2015 m. gruodžio 29 d. raštu Nr. (15)SI-64)S-1081 kreiptasi į (duomenys neskelbtini) savivaldybės administraciją (toliau – ir Savivaldybės administracija), prašant pateikti paaiškinimą dėl tiriamų veiksmų.

2016 m. sausio 19 d. raštu Nr. (15)SI-64)S-36 kreiptasi į (duomenys neskelbtini) globos namų (toliau – ir Globos namai) administraciją, prašant pateikti paaiškinimą dėl tiriamų veiksmų.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. 2015 m. gruodžio 21 d. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) buvo gautas (duomenys neskelbtini) raštas „Dėl pagalbos nesuteikimo kurčiam asmeniui“. Rašte pateikiama informacija, jog Globos namų administracija atsisakė priimti klausos negalią turinčią nėščiąją ir suteikti jai paslaugas.

2. 2015 m. gruodžio 28 d., vadovaudamasi Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 18 straipsnio 3 dalimi, lygių galimybių kontrolierė pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo.

3. 2015 m. gruodžio 30 d. Tarnyboje gautame O. K. paaiškiniame nurodoma, jog ji yra (duomenys neskelbtini) asmeninė asistentė (duomenys neskelbtini) ir teikia paslaugas (duomenys neskelbtini) 41 kurčiam asmeniui, iš jų viena kurčioji atsidūrė kritiškoje situacijoje. 2015 m. Savivaldybės

administracijos pagalba viena kurčioji buvo išvežta iš asocialios aplinkos ir apgyvendinta Savivaldybės (duomenys neskelbtini), Savarankiško gyvenimo namuose (toliau – Savarankiško gyvenimo namai). Tačiau vėliau ją iš ten iškraustė ir ji buvo apgyvendinta (duomenys neskelbtini) savivaldybės ligoninės slaugos skyriuje kadangi kurčioji skundėsi skausmais pilvo srityje. Gydytojui ištyrus ir atlikus tyrimus, nustatyta, kad moteris yra nėščia. Taigi iki gimdymo ją prižiūrės gydytojai. Tačiau po vaiko gimimo jai nėra kur gyventi su vaiku, nes Savarankiško gyvenimo namai nepritaikyti gyvenimui su kūdikiais. O. K. kreipėsi į Globos namus dėl neįgaliosios laikinojo apgyvendinimo.

O. K. nurodo, kad kreipiantis į Globos namus (duomenys neskelbtini). buvo atsisakyta suteikti konsultaciją. Neįgalioji su asistente net nebuvo priimtos pokalbiui. Globos namų administracijos teigimu, merginai reikalinga 24 valandų gestų kalbos vertėjo pagalba, o (duomenys neskelbtini) gestų kalbos vertėjų centras gali suteikti 2-3valandų vertėją keletą kartų per savaitę. (duomenys neskelbtini) taip pat turi asmeninius asistentus, kurie esant reikalui gali padėti. Iš bendravimo su kliente matoma, jog 24 val. per parą pagalba jai nereikalinga, užtektų vertėjo kursams bei asmeninio asistento problemų sprendimui. Kitą laiką ji puikiai tvarkosi pati. Dėl susidariusios situacijos informuota (duomenys neskelbtini).

Neįgali yra tik kurčia, protiškai yra sveika. Galbūt jai trūksta tik socialinių įgūdžių. Dabar ji pati tvarkosi ir moka savimi pasirūpinti, gerai orientuojasi situacijoje.

Neįgalioji išnuomoti kambario neturi galimybių, nes gauna tik invalidumo pašalpą 2 grupės (35 proc.), kitų pajamų neturi. Sugrįžti gyventi pas mamą ji negali, kadangi motina anksčiau gyveno asocialų gyvenimą už jos, kaip neįgalios dukros, gaunamą invalidumo pašalpą. Vasarą iš motinos atimti 2 nepilnamečiai vaikai. .

4. Savivaldybės administracijos direktorius J. R. 2016 m. sausio 8 d. raštu Nr. S(5.23)-68 paaiškino, jog 2015 m. spalio mėn. Savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos skyrius telefonu kreipėsi į Globos namų administraciją dėl nėščios kurčnebylės E. K. apgyvendinimo. Papasakojus apie esamą situaciją telefonu buvo gautas neigiamas atsakymas dėl E. K. priėmimo. Taip pat į Globos namų administraciją raštu kreipėsi (duomenys neskelbtini) asmeninė asistentė O. K., kuri irgi gavo neigiamą atsakymą.

E. K., gim. (duomenys neskelbtini), deklaruota gyv. vieta (duomenys neskelbtini)., turi nustatytą 35 proc. darbingumo lygį, ji yra kurčnebylė. Dėl motinos nepriežiūros 2015 m. rugpjūčio 27 d. neįgali E. K. buvo apgyvendinta Savarankiško gyvenimo namuose. Nuvežus į VšĮ (duomenys neskelbtini) pirminės sveikatos priežiūros centrą sveikatos patikrinimui buvo nustatytas 16 savaičių nėštumas. Apsilankymai pas gydytojus vyksta su gestų kalbos vertėjos pagalba ir raštu. E. K. trūksta savarankiško gyvenimo ir asmeninės higienos įgūdžių, ji reguliariai lankosi (duomenys neskelbtini) centre (duomenys neskelbtini), kur jai teikiamos individualios vaiko auginimo konsultacijos.

Artėjant E. K. gimdymo laikotarpiui (2016 m. vasario mėn.) buvo nutarta nuo 2015 m. gruodžio 18 d. ją apgyvendinti (duomenys neskelbtini) savivaldybės ligoninės slaugos skyriuje, kadangi Savarankiško gyvenimo namai nėra pritaikyti mamos su kūdikiu apgyvendinimui.

Nurodoma, jog (duomenys neskelbtini) rajone nėra specializuotų institucijų, galinčių suteikti vaikui ir motinai tinkamas gyvenimo sąlygas. Administracijos direktoriaus manymu, viena iš tinkamiausių įstaigų būtų Globos namai.

5. 2016 m. sausio 27 d. raštu Nr. 38 Globos namų vadovė V. N. M. paaiškino, jog 2015 m. rugpjūčio 28 d. į Globos namus dėl E. K. kreipėsi (duomenys neskelbtini) savivaldybės Socialinių paslaugų centro socialinė darbuotoja, kuri supažindino Globos namų darbuotojus su moters situacija ir poreikiais, informavo juos, kad E. K. turi kurčėbylystę, proto negalią, yra besilaukianti ir teiravosi dėl galimybės E. K. suteikti laikinojo apgyvendinimo paslaugą Globos namuose. Įvertinus E. K. situaciją ir Globos namų galimybes, buvo duotas neigiamas atsakymas, kuris buvo argumentuotai išaiškintas darbuotojai telefonu.

Atsisakymas suteikti paslaugas buvo motyvuotas tuo, jog pagrindiniai Motinos ir vaiko namų darbo metodai, organizuojant pagalbą besilaukiančioms moterims ir motinoms su ikimokyklinio amžiaus vaikais, esančioms socialinės rizikos situacijoje, yra individualios psichologo ir socialinių darbuotojų konsultacijos, grupiniai užsiėmimai, savipagalbos ir bendravimo skatinimas tarp pačių gyventojų. Norint ugdyti E. K. motinystės ir socialinius įgūdžius, kurių, pasak (duomenys neskelbtini) savivaldybės Socialinių paslaugų centro specialistės, E. K. labai trūksta, būtų reikalinga nuolatinė gestų kalbos specialistų pagalba, kurios suteikti Globos namų administracija negalėjo. (duomenys neskelbtini) vertėjų centro paslaugomis nemokamai galima pasinaudoti 2-3 val. per dieną, kurių tikrai neužtektų, norint kvalifikuotai padėti kurtumą ir proto negalią turinčiam asmeniui ir užtikrinti saugumą ir pagalbą vaikui visą parą.

Globos namų specialistų nuomone, E. K. reikalingos socialinės globos paslaugos, t.y. nuolatinė specialistų pagalba ir specializuota pagalba dėl moters kurčėbylystės. Globos namai teikia socialinės priežiūros paslaugas, kai asmeniui (šeimai) nereikia nuolatinės specialistų pagalbos ir neteikia specializuotos pagalbos kurčėbylystės atveju. Globos namų darbuotojai dirba tik darbo dienomis nuo 8 val. ryto iki 22 val. vakaro, o naktimis ir poilsio/švenčių dienomis Globos namų gyventojos lieka vienos. E. K. atveju, neturint asmeninio asistento visą parą, kai Globos namuose gyvenančios moterys negalėtų susišnekėti su E. K. (pavyzdžiui, vaiko ligos, jos ligos ar kitos ekstra situacijos atveju) ir jai pagelbėti, nebūtų galima užtikrinti nei jos, nei jos vaiko saugumo.

Ne kartą su reikalavimu apgyvendinti E. K. Globos namuose kreipėsi jos asistentė O. K.. 2015 m. lapkričio 9 d. O. K. ir (duomenys neskelbtini) savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos skyriui pateiktas raštiškas atsakymas dėl atsisakymo suteikti laikinojo apgyvendinimo

paslaugas E. K.. O. K. ir (duomenys neskelbtini) savivaldybės Socialinių paslaugų centro specialistams buvo rekomenduota kreiptis į kitas socialinių paslaugų įstaigas (duomenys neskelbtini) socialinių paslaugų namus, kur teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos suaugusiems proto ir kompleksinę negalią turintiems asmenims; Savarankiško gyvenimo namus (duomenys neskelbtini), kur teikiamos apgyvendinimo paslaugos lengvą ir vidutinę proto negalią turintiems asmenims/šeimoms ir kitas), kurios labiau atitiktų E. K. poreikius ir į kurias, savivaldybei mokant už paslaugas, galėtų būti priimami ir kitų savivaldybių gyventojai.

Vadovės nuomone, (duomenys neskelbtini) savivaldybės pozicija, kuri nuo 2015 m. rugpjūčio mėnesio iki šiol nesugebėjo organizuoti pagalbos savo savivaldybės gyventojai E. K., o nepaisant pateiktų argumentų ir toliau siekia ją apgyvendinti Globos namuose yra neteisinga nei E. K., nei organizacijos atžvilgiu. Daroma prielaida, kad ši įstaiga pasirinkta tik dėl žemos paslaugų kainos (iki 2015 m. gruodžio 31 d. paslauga buvo teikiama nemokamai, nuo 2016 m. sausio 1 d. paslaugos kaina yra (duomenys neskelbtini) eurų vienai šeimai per mėnesį, t.y. žymiai pigesnė kaina nei kitose socialinių paslaugų įstaigose).

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Tyrimo metu buvo nustatoma, ar E. K. dėl jos negalios buvo taikomos mažiau palankios sąlygos negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui (neturinčiam negalios). Tai yra, buvo vertinama, ar Globos namų administracija, atsisakydama E. K. teikti laikinojo apgyvendinimo paslaugas, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimų.

2. Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, jog paslaugų teikėjas įgyvendindamas lygias galimybes, nepaisydamas negalios, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokias pačias ir vienodos vertės paslaugas.

3. Tyrimo metu nustatyta, jog E. K. turi kurtumo negalią (35 proc. darbingumo lygis). Su aplinkiniais asmenimis ji bendrauja gestų kalba bei raštu. Kreipimosi dėl laikinojo apgyvendinimo paslaugų į Globos namus metu, E. K. buvo nėsčia. Laikinojo apgyvendinimo paslaugos E. K. buvo būtinos, kadangi jos motinos namuose, dėl pastarosios asocialaus gyvenimo būdo, ji gyventi negalėjo. Kito gyvenamojo būsto E. K. neturėjo. E. K. taip pat buvo reikalingos socialinių įgūdžių lavinimo paslaugos.

4. Tyrimo metu nustatyta, jog E. K. (duomenys neskelbtini) gestų kalbos vertėjų centras suteikia vertėją 2-3valandoms keletą kartų per savaitę. (duomenys neskelbtini) taip pat turi asmeninius asistentus, kurie esant reikalui gali padėti. Asmeninės asistentės O. K. teigimu, E. K. 24 val. per parą pagalba nėra reikalinga, užtektų vertėjo Globos namuose vykdomiems kursams bei asmeninio asistento problemų sprendimui (esant poreikiui). E. K. puikiai tvarkosi pati, nesant gestų kalbos vertėjo su aplinkiniais bendrauja raštu. (duomenys neskelbtini) centre (duomenys neskelbtini), jai teikiamos individualios vaiko auginimo konsultacijos.

Šios aplinkybės įrodo, jog E. K. yra savarankiška ir gebanti bendrauti su kitais asmenimis (ir nemokančiais gestų kalbos).

5. Tyrimo metu nustatyta, jog 2015 m. rugpjūčio 28 d. dėl laikinojo apgyvendinimo paslaugų E. K. suteikimo į Globos namus kreipėsi Šalčininkų rajono savivaldybės Socialinių paslaugų centras. Globos namų administracija suteikti prašomas paslaugas E. K. atsisakė, savo atsisakymą grįsdami tuo, kad ji turi kurčėnbylystę ir proto negalią. Globos namų administracijos teigimu, dėl E. K. negalios Globos namuose nebūtų galima užtikrinti nei jos, nei jos vaiko saugumo.

Vėliau į E. K. su asmenine asistente O. K. buvo atvykusi į Globos namus pokalbiui, tačiau Globos namų administracija atsisakė su jomis bendrauti. Globos namų administracija E. K. asistentei O. K. 2015 m. lapkričio 9 d. išsiuntė raštą Nr. 197, kuriame nurodė, jog dėl E. K. negalios, laikinojo apgyvendinimo paslaugos Globos namuose jai teikiamos nebus.

Pabrėžtina, jog Globos namų administracija nepagrįstai teigė, jog E. K. yra nustatyta protinė negalia. Šiuo, tikrovės neatitinkančiu argumentu, Globos namų administracija grindė savo atsisakymą suteikti paslaugas E. K.

6. Tyrimo metu nustatyta, jog Globos namų administracija nebendravo su E. K., nevertino jos gebėjimų ir poreikių, tačiau nepagrįstai konstatavo, jog Globos namų teikiamos paslaugos jai netinkamos, nebūtų galimybės užtikrinti jos ir jos vaiko saugumo.

Darytina išvada, jog Globos namų administracija nepagrįstai atsisakė suteikti E. K. laikinojo apgyvendinimo paslaugas, tai yra, nesilaikė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintos pareigos paslaugų teikėjui, nepaisant negalios, visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu.

Pažymėtina, kad pagal Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnį lygių galimybių pažeidimu laikomas šiame įstatyme nustatytų pareigų nevykdymas ar netinkamas jų vykdymas ir draudimų nesilaikymas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

Įspėti (duomenys neskelbtini) namų vadovę V. N. M. už Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnyje 1 dalies 1 punkte įtvirtintos pareigos nesilaikymą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė